

ಚಿತ್ರದುರ್ಗ ಪಾಲೆಯಗಾರರ ಕಾಲದ ಮಠಗಳು

ಓಬಣ್ಣ ಪಿ

ಸಹಾಯಕ ಪ್ರಾಧ್ಯಾಪಕರು, ಶ್ರೀಮತಿ ಕೋಟೆಬೋರಮ್ಮ, ಪ್ರಥಮ ದರ್ಜೆ ಕಾಲೇಜು, ಚಳ್ಳಕೆರೆ
ಸಂಶೋಧನಾ ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿ, ಚರಿತ್ರೆ ವಿಭಾಗ, ಕನ್ನಡ ವಿ.ವಿ. ಹಂಪಿ

Abstract:

ಭಾರತ ದೇಶದಲ್ಲಿ ಧರ್ಮಕ್ಕೆ ಇರುವಷ್ಟು ಪ್ರಾಮುಖ್ಯತೆ ಬೇರೆ ಯಾವ ದೇಶದಲ್ಲಿಯೂ ಇರಲಿಕ್ಕಿಲ್ಲ. ಭಾರತದಲ್ಲಿ ಹಲವು ಧರ್ಮಗಳು ತಮ್ಮ ಅಸ್ತಿತ್ವವನ್ನು ಉಳಿಸಿಕೊಂಡಿವೆ. ಭಾರತದ ಪ್ರತಿಯೊಂದು ಧರ್ಮಗಳೂ ಮಠ ಕೇಂದ್ರಗಳನ್ನು ಸ್ಥಾಪಿಸಿಕೊಂಡು ಧರ್ಮ ಪ್ರಚಾರವನ್ನು ಮಾಡುತ್ತ ಬಂದಿವೆ. ಧರ್ಮ ಪ್ರಚಾರಕರು ಅಥವಾ ಸನ್ಯಾಸಿಗಳು ನೆಲೆನಿಂತ ಕೇಂದ್ರಗಳು ಮಠಗಳಾಗಿ ಹೆಸರು ಪಡೆದಿವೆ. ಯಾವುದೇ ಮಠಧರ್ಮದ ಅಳವಡು-ಉಳಿವುಗಳಿಗೆ ಕಾರಣ ಆಯಾ ಮಠಧರ್ಮದ ಸಂಪ್ರದಾಯ, ಸಂಘಟನೆ ಹಾಗೂ ಧರ್ಮ ತತ್ವಗಳ ಪ್ರಸಾರಕ್ಕಾಗಿ ಸ್ಥಾಪನೆಗೊಂಡ ಮಠಗಳು. ಪ್ರಸ್ತುತ ಲೇಖನದಲ್ಲಿ ಚಿತ್ರದುರ್ಗ ಪಾಲೆಯಗಾರರ ಕಾಲದ ಮಠಗಳ ಮೇಲೆ ಬೆಳಕು ಚೆಲ್ಲಲಾಗಿದೆ.

Keywords: ಚಿತ್ರದುರ್ಗ ಪಾಲೆಯಗಾರರು, ಮಠಗಳು, ಧಾರ್ಮಿಕ ಕೇಂದ್ರ, ಧರ್ಮ ಪ್ರಚಾರ.

ಪೀಠಿಕೆ

'ಮಠ' ಎಂದರೆ ಸನ್ಯಾಸಿಗಳು ವಾಸಿಸುವ ಸ್ಥಳ ಅಥವಾ ಕುಟೀರ ಎಂಬ ಅರ್ಥವಿದೆ. 'ಮಠ' ಎಂಬ ಈ ಪದವನ್ನು ಮೂಲತಃ ಸಂಸ್ಕೃತದಿಂದ ಕನ್ನಡಕ್ಕೆ ತೆಗೆದುಕೊಳ್ಳಲಾಗಿದೆ, ಮಠ ಧಾತುವಿನಿಂದ 'ಮಠತಿ' ರೂಪ ಸಿದ್ಧವಾಗುತ್ತದೆ. ಇದರ ಅರ್ಥವು ವಾಸಿಸುವುದು, ಸಂಸ್ಕೃತ ನಿಘಂಟುಕಾರನಾದ ಅಮರಸಿಂಹನು ತನ್ನ ಅಮರಕೋಶದಲ್ಲಿ 'ಮಠ' ಛಾತ್ರಾದಿ ನಿಲಯ ಎಂದು ಹೇಳಿದ್ದಾನೆ. ಛಾತ್ರ ಎಂದರೆ ಶಿಷ್ಯ ಅಥವಾ ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿ, ಅಂದರೆ ಗುರು ಶಿಷ್ಯರು ವಾಸಿಸುವ ಸ್ಥಳವೆಂದು ಅರ್ಥೈಸಬಹುದಾಗಿದೆ.

ಮಠಗಳ ಹುಟ್ಟು ಬೆಳವಣಿಗೆಯನ್ನು ತಿಳಿಯಲು ಹೋದರೆ ವೇದಗಳ ಕಾಲಕ್ಕೆ ಕೊಂಡೊಯ್ಯುತ್ತದೆ.

ವೇದಗಳ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಪ್ರಮಾಣಿಕರಿಗೆ ಆತಿಥ್ಯ ನೀಡುವ ಸ್ಥಳಗಳಿದ್ದ ಬಗ್ಗೆ ಋಗ್ವೇದದಲ್ಲಿ ಮಾಹಿತಿ ದೊರೆಯುತ್ತದೆ. ಪ್ರಯಾಣದಿಂದ ದಣಿವಾದ ಯಾತ್ರಿಕರ ವಿಶ್ರಾಂತಿಗಾಗಿ ಮನೆ, ಆಹಾರ, ನೀರು ಮುಂತಾದವುಗಳನ್ನು ಏರ್ಪಡಿಸುವುದು ಧರ್ಮದ ಕಾರ್ಯಗಳೆಂದು ಶಾಸ್ತ್ರಗಳು ನಿರೂಪಿಸುತ್ತವೆ. ಇಂತಹ ಧರ್ಮ ಕಾರ್ಯಗಳನ್ನು ಮಠಗಳು ಇಂದಿಗೂ ನಿರ್ವಹಿಸಿಕೊಂಡು ಬರುತ್ತಿವೆ. ಆರಂಭದಲ್ಲಿ ಅಧ್ಯಯನ, ಅಧ್ಯಾಪನಗಳಿಗೆ ಮಾತ್ರ ಸೀಮಿತವಾಗಿದ್ದ ಮಠಗಳು ಕ್ರಮೇಣ ಅನ್ನಭಿಕ್ಷು, ಅನಾಥಶ್ರಮ ಹಾಗೂ ಔಷಧಾಲಯಗಳ ಕಾರ್ಯವನ್ನೂ ನಿರ್ವಹಿಸಲಾರಂಭಿಸಿದ ಫಲವಾಗಿ ಅವು ಮಹತ್ವಪೂರ್ಣ ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ಕೇಂದ್ರಗಳಾಗಿ

Please cite this article as: ಓಬಣ್ಣ, ಪಿ. (2024). ಚಿತ್ರದುರ್ಗ ಪಾಲೆಯಗಾರರ ಕಾಲದ ಮಠಗಳು. ಸೃಜನಿ: ಇಂಡಿಯನ್ ಜರ್ನಲ್ ಆಫ್ ಇನ್‌ನೋವೇಟಿವ್ ರಿಸರ್ಚ್ ಅಂಡ್ ಡೆವಲಪ್‌ಮೆಂಟ್, 3(2), 32-36

ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಪಡೆದವು. ಅನಾದಿ ಕಾಲದಿಂದಲೂ ಇಂತಹ ಮಠಗಳಿಗೆ ರಾಜಮನೆತನಗಳು ರಾಜಾಶ್ರಯವನ್ನು ನೀಡಿವೆ. ಕರ್ನಾಟಕದಲ್ಲಿ ಆಳ್ವಿಕೆ ಮಾಡಿದ ವಿಜಯನಗರ ಅರಸರ ಸಾಮಂತರಾಗಿದ್ದ ಹಲವಾರು ಪಾಳೆಯಗಾರರು ವಿಜಯನಗರ ಸಾಮ್ರಾಜ್ಯ ಪತನ ನಂತರ ಸ್ವತಂತ್ರರಾಗಿ ಆಳ್ವಿಕೆ ಮಾಡಿದರು. ಆ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಸಾವಿರಾರು ಮಠಗಳು ಕರ್ನಾಟಕದಲ್ಲಿ ಅಸ್ತಿತ್ವಕ್ಕೆ ಬಂದವು. ಚಿತ್ರದುರ್ಗ ಪಾಳೆಯಗಾರರ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಹಲವಾರು ಮಠಗಳು ಸ್ಥಾಪಿಸಿ ರಾಜಾಶ್ರಯ ನೀಡಿದರು.

ಕಾಮಗೇಶಿ ವಂಶದ ಪಾಳೆಯಗಾರರಾದ ಚಿತ್ರದುರ್ಗ ಪಾಳೆಯಗಾರರು ಕ್ರಿ.ಶ. 1568 ರಿಂದ 1779 ರವರೆಗೆ ಸುಮಾರು 211 ವರ್ಷಗಳ ಕಾಲ 13 ನಾಯಕ ಅರಸರು ಆಳ್ವಿಕೆ ಮಾಡಿದ್ದಾರೆ. ಇವರು ಕ್ರಿ.ಶ. 14ನೇ ಶತಮಾನದಲ್ಲಿ ತಿರುಪತಿ ಅಥವಾ ಜಡಕಲ್ಲು ದುರ್ಗದಿಂದ ವಲಸೆ ಬಂದು ನಿರ್ಧರಿಯಲ್ಲಿ ನೆಲೆಸಿದರು. ಇವರು ಬೇಡ ಜನಾಂಗದ ವಾಲ್ಮೀಕಿ ಗೋತ್ರದ ಕಾಮಗೇಶಿ ಕುಲದವರು, ಚಿತ್ರದುರ್ಗ ಪಾಳೆಯಗಾರರ ಮೂಲ ಪುರುಷ ಮತ್ತಿ ತಿಮ್ಮಣ್ಣನಾಯಕ (1549-1557) ತದನಂತರ ಓಬಣ್ಣ ನಾಯಕ, 1ನೇ ಚಿಕ್ಕಣ್ಣ ನಾಯಕ, 1ನೇ ಕಸ್ತೂರಿ ರಂಗಪ್ಪ ನಾಯಕ, ಬಿಚ್ಚುಗತ್ತಿ ಭರಮಣ್ಣ ನಾಯಕ, ಹಿರೇ ಮದಕರಿ ನಾಯಕ, ರಾಜಾವೀರ ಮದಕರಿನಾಯಕ (ಕ್ರಿ.ಶ. 1754-1779) ಇತ್ಯಾದಿ ಆಳ್ವಿಕೆ ಮಾಡಿದ್ದಾರೆ. ಪ್ರಸಿದ್ಧ ಮನೆತನದಲ್ಲಿ ಆಳ್ವಿಕೆ ಮಾಡಿದ ಪಾಳೆಯಗಾರರ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಹಲವಾರು ಮಠ ಮಾನ್ಯಗಳು ಸ್ಥಾಪನೆಗೊಂಡಿದ್ದಲ್ಲದೇ ರಾಜಾಶ್ರಯ ನೀಡಿ ದಾನದತ್ತಿಗಳನ್ನು ನೀಡಿದ್ದಾರೆ. ಚಿತ್ರದುರ್ಗ ಪಾಳೆಯಗಾರರು ಶೈವ, ವೈಷ್ಣವ, ಲಿಂಗಾಯಿತ ಮಠಗಳೊಂದಿಗೆ ಉತ್ತಮ ಸಂಬಂಧ ಇಟ್ಟುಕೊಂಡಿದ್ದಲ್ಲದೇ ದಾನ-ದತ್ತಿಗಳನ್ನೂ ನೀಡಿದ್ದಾರೆ.

ಒಂದನೇ ಕಸ್ತೂರಿ ರಂಗಪ್ಪ ನಾಯಕನ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಆತನ ಪತ್ನಿ ಕಾಟವ್ವ ನಾಗತಿ 'ಕಾಟಿಮಠ'ವನ್ನು ಕಟ್ಟಿಸಿ

ಅದಕ್ಕೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದ ಒಂದು ತೋಪು ನಿರ್ಮಿಸಿದಳು. ಚಿಕ್ಕಣ್ಣನಾಯಕ ಮತ್ತು ಇವರ ಪತ್ನಿ ಮಲ್ಲವ್ವನಾಗತಿ ಉಗ್ರ ಚನ್ನವೀರಸ್ವಾಮಿಗಳಿಂದ ದೀಕ್ಷೆ ಪಡೆದು ರಾಜಪರಿವಾರ ವೀರಶೈವ ಮಠಕ್ಕೆ ಮತಾಂತರ ಹೊಂದಿದರು. ಮಲ್ಲವ್ವನಾಗತಿ ನರಸಿಂಹ ಬಾಗಿಲಿನ ಹತ್ತಿರ ಕಲ್ಲುಮಠವನ್ನು ಕಟ್ಟಿಸಿಕೊಟ್ಟರು.

ಅಂಕಲಿಮಠ

ಚಿತ್ರದುರ್ಗದ ಚಂದ್ರವಳ್ಳಿಯಲ್ಲಿ ಪಂಚಲಿಂಗೇಶ್ವರ ಮಂದಿರಕ್ಕೆ ಹೊಂದುವಂತೆ ದೊಡ್ಡ ಬಂಡೆಯ ಕೆಳಗೆ ನೆಲಗವಿಯಲ್ಲಿ ಲಿಂಗವಿದೆ. ಹಿಂದೆ ಬಿಚ್ಚುಗತ್ತಿ ಭರಮಣ್ಣನಾಯಕನ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಬೆಳಗಾವಿ ಜಿಲ್ಲೆಯ ಅಂಕಲಿಗಿ ಕಡೆಯಿಂದ ಬಂದ ಸನ್ಯಾಸಿಯೊಬ್ಬರು ಇಲ್ಲಿ ನೆಲಸಿದ್ದರಿಂದ ಅಂಕಲಿಮಠವೆಂದು ಕರೆಯುತ್ತಾರೆ. ಹಿಂದೆ ಶೈವ ಪಂಥದ ಕಾಳಮುಖರ ವಸತಿ ಶಾಲೆಯ ವಿದ್ಯಾ ಕೇಂದ್ರವಾಗಿತ್ತು. ಪಾಳೆಯಗಾರರ ಕಾಲದ ಹಸ್ತಪ್ರತಿಗಳ ಆಧಾರಗಳ ಮೇಲೆ ಭರಮಣ್ಣ ನಾಯಕನ ಅಧಿಕಾರಿ ಬಾಗೂರು ಪರದೇಶಪ್ಪ ನೆಲಗವಿ ನಿರ್ಮಿಸಿ, ಈ ಗುಹೆಯೊಳಗಡೆ ದೊಡ್ಡ ಶಿವಲಿಂಗವನ್ನು ಪ್ರತಿಷ್ಠಾಪಿಸಿದನು. ಆದ್ದರಿಂದ ಚಾವಡಿಯ ನೆಲಗವಿಯ ಭಾಗವನ್ನು "ಪರದೇಶಪ್ಪನ ಗವಿ" ಎನ್ನುತ್ತಾರೆ. ತದನಂತರ ವೀರಶೈವ ಗುರುಗಳು ಇಲ್ಲಿಗೆ ಪ್ರವೇಶಿಸುವುದರೊಡನೆ, ಕಾಳಮುಖರು ರೂಪಿಸಿದ ಜ್ಞಾನ ದಾಸೋಹ, ಅನ್ನ ದಾಸೋಹವನ್ನು ಮುಂದುವರೆಸಿಕೊಂಡು ಶ್ರೀಮುರುಘರಾಜೇಂದ್ರ ಮಠವು ಅಂಕಲಿಮಠವನ್ನು ಪೋಷಿಸಲು ಮುಂದಾಯಿತು.

ಶ್ರೀ ಕೂಡಲಿ ಶೃಂಗೇರಿ ಮಠ

ಶಿವಮೊಗ್ಗದ ವಾಯುವ್ಯ ದಿಕ್ಕಿನಲ್ಲಿರುವ ಶ್ರೀ ಕೂಡಲಿ ಶೃಂಗೇರಿ ಮಠವನ್ನು ಕ್ರಿ.ಶ. 1546 ರಲ್ಲಿ ಪ್ರಥಮ ನರಸಿಂಹ ಭಾರತೀ ಸ್ವಾಮಿಗಳು ಸ್ಥಾಪಿಸಿದರು. ಇದೊಂದು ವೈಷ್ಣವ ಮಠವಾಗಿದ್ದು, ಕರ್ನಾಟಕದ ಹಲವಾರು ಪಾಳೆಯಗಾರರು ಈ ಮಠದೊಂದಿಗೆ ಸಂಬಂಧ ಇಟ್ಟುಕೊಂಡಿದ್ದರು.

ಚಿತ್ರದುರ್ಗ ಪಾಳೆಯಗಾರರು ಸಹ ಅನೂನ್ಯ ಸಂಬಂಧವಿಟ್ಟು ಕೊಂಡಿರುವುದಕ್ಕೆ 24 ದಾನಶಾಸನಗಳಲ್ಲಿ ಉಲ್ಲೇಖಗಳಿವೆ. ಕಸ್ತೂರಿ ಚಿಕ್ಕಣ್ಣ ನಾಯಕನ ಕಾಲದಿಂದ ಕೊನೆಯ ದೊರೆ ರಾಜಾವೀರ ಮದಕರಿ ನಾಯಕನ ಕಾಲದವರೆಗೂ ಸಂಬಂಧ ಮುಂದುವರಿದಿತ್ತು. ದಾನ ನೀಡಿರುವ ಪ್ರತಿಯೊಬ್ಬ ಪಾಳೆಯಗಾರರು ದಾನಶಾಸನ ಪ್ರಾರಂಭದಲ್ಲಿ ಶಂಭುವನ್ನು ನೆನೆದು, ಶೃಂಗೇರಿ ಶ್ರೀ ವಿದ್ಯಾಶಂಕರರನ್ನು ಹೊಗಳಿ ಅವರ ಶ್ರೀಪಾದ ಪದ್ಮಾರಾಧಕರಾದ ಶ್ರೀ ನರಸಿಂಹ ಭಾರತಿ ಸ್ವಾಮಿಗಳನ್ನು ಸ್ತುತಿಸಿ ಅನಂತರ ಅವರ “ಕರಕಮಲ ಸಂಜಾತರಾದ ಶೃಂಗೇರಿ ಶ್ರೀಶಂಕರ ಭಾರತೀ ಸ್ವಾಮಿಗಳೈಯ್ಯನವರ ದಿವ್ಯ ಪಾದ ಪದ್ಮಗಳಿಗೆ” ಎಂದು ಭಕ್ತಿ ಗೌರವದಿಂದ ಸಂಬೋಧಿಸಿ ಅನಂತರ ದಾನಕೊಟ್ಟಿರುವ ಅಥವಾ ನಿರೂಪದ ವಿವರಗಳನ್ನು ಹೇಳಿದೆ. ಸ್ವಾಮಿಗಳು ಸಹ ಪಾಳೆಯಗಾರರಿಗೆ ಆಶೀರ್ವದಿಸಿ ವಿಭೂತಿ, ಫಲ, ಪ್ರಸಾದಗಳ ಸಹಿತ ಸಂದೇಶ ಕಳುಹಿಸುತ್ತಿದ್ದರು ಹಾಗೂ ಶೃಂಗೇರಿ ಮಠದ ಸ್ವಾಮಿಗಳು ದುರ್ಗಕ್ಕೆ ಬಂದರೆ ಗಡಿಗಳ ನಾಯಕರು, ದಳವಾಯಿಗಳು, ನಾಡಗೌಡರುಗಳಿಗೆ ಅವರನ್ನು ಗಡಿಯೊಳಗೆ ಬಿಟ್ಟು ಮರ್ಯಾದೆಯಿಂದ ನೋಡಿಕೊಳ್ಳಲು ರಹದಾರಿ ಪತ್ರಗಳನ್ನು ಪಾಳೆಯಗಾರರು ಕಳುಹಿಸುತ್ತಿದ್ದರು. ಚಿತ್ರದುರ್ಗದ ಪೂರ್ವ ದಿಕ್ಕಿನಲ್ಲಿರುವ ಶ್ರೀ ಕೂಡಲಿ ಶೃಂಗೇರಿ ಮಠದ ಶಾಖಾಮಠವನ್ನು ಪಾಳೆಯಗಾರರೇ ಸ್ಥಾಪಿಸಿದರು.

ಶ್ರೀ ಕೂಡಲಿ ಶೃಂಗೇರಿ ಸ್ವಾಮಿಗಳು ಪಾಳೆಯಗಾರರ ಆಡಳಿತದಲ್ಲಿ ಹಸ್ತಕ್ಷೇಪ ಮಾಡದೇ ಸಲಹೆ, ಸೂಚನೆಗಳನ್ನು ನೀಡುತ್ತಿದ್ದರು. ಪಾಳೆಯಗಾರರು ಹಲವಾರು ದಾನ, ದತ್ತಿ, ಉಂಬಳಿಗಳನ್ನು ಸದರಿ ಮಠಕ್ಕೆ ನೀಡಿದ್ದಾರೆ. ಕ್ರಿ.ಶ. 1678 ರಲ್ಲಿ ಕಸ್ತೂರಿ ಚಿಕ್ಕಣ್ಣ ನಾಯಕನು ಶ್ರೀ ಶಂಕರ ಭಾರತಿ ಸ್ವಾಮಿಗಳಿಗೆ ಬಾಗೂರು ಸೀಮೆಯೊಳಗಿನ ಮಾರಬಗಟ್ಟಿ ಗ್ರಾಮವನ್ನು ದಾನ ಮಾಡುತ್ತಾನೆ.

ಭರಮಣ್ಣ ನಾಯಕನು ಕ್ರಿ.ಶ. 1689 ರಲ್ಲಿ ಚಿತ್ರದುರ್ಗ ಸೀಮೆಯ ಜಾಜೂರು ಹೋಬಳಿಯೊಳಗಿನ ಹನುಮಳ್ಳಿ ಗ್ರಾಮವನ್ನು ದಾನ ಮಾಡುತ್ತಾನೆ. ಹಿಂದೆ ಕಸ್ತೂರಿ ಚಿಕ್ಕಣ್ಣ ನಾಯಕ ದಾನವಾಗಿ ಕೊಟ್ಟಿದ್ದ ಮಾರಬಗಟ್ಟಿ ಗ್ರಾಮವು ಕಾರಣಾಂತರಗಳಿಂದ ಅಭ್ಯಂತರವಾಗಿದ್ದನ್ನು ಗಮನಿಸಿ ಹಿರೇ ಮದಕರಿನಾಯಕ ಪುನಃ ಮಠಕ್ಕೆ ದಾನಕೊಟ್ಟು ತನ್ನ ಪಿತೃಗಳಿಗೆ ಪುಣ್ಯವಾಗಲೆಂದು ಹಾರೈಸುವನು. 1749 ರಲ್ಲಿ ಘಟಪರ್ತಿಯ ಸುಂಕದ ಕಟ್ಟಿಯಲ್ಲಿ ಈ ಮಠಕ್ಕೆ ಪಾಲು ದೊರೆಯುವಂತೆ ನಿರೂಪ ಕೊಟ್ಟಿದ್ದಾನೆ. ಹಿರೇಮದಕರಿನಾಯಕ ಮತ್ತು ಮುರುಘಮಠದ ಗುರುಪಾದ ದೇಶಿಕರ ಮಧ್ಯೆ ಸಂಬಂಧ ಹದಗೆಟ್ಟಾಗ ಶ್ರೀಕೂಡಲಿ ಶೃಂಗೇರಿ ಮಠಾದೀಶರಿಗೆ ಹೆಚ್ಚು ಗೌರವ ತೋರಲಾರಭಿಸಿದರು.

ಚಿತ್ರದುರ್ಗದ ಕೊನೆಯ ಅರಸ ರಾಜಾವೀರ ಮದಕರಿ ನಾಯಕನು ತನ್ನ ಮದುವೆಯ ಉತ್ಸವದ ಅಂಗವಾಗಿ ಗುಂಟನೂರು ಮಲ್ಲಪ್ಪಬಾವಿ ತೋಟದ ಭೂಮಿಯನ್ನು ಶಿವಾರ್ಪಿತವಾಗಿ ಶೃಂಗೇರಿ ಮಠಕ್ಕೆ ದಾನಕೊಡುತ್ತಾನೆ. ತನ್ನ ಸಹೋದರ ಪರಶುರಾಮನಾಯಕನ ವಿವಾಹ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ತಗಂದ ವಸ್ತ್ರ ಕಳುಹಿಸುವನು ಶ್ರೀ ಶಂಕರ ಭಾರತೀ ಸ್ವಾಮಿಗಳು ಚಿತ್ರದುರ್ಗದಲ್ಲಿ ಬ್ರಹ್ಮೀಭೂತರಾದಾಗ ನಾಯಕರು ಅವರ ಸಮಾಧಿಗೆ ಏರ್ಪಾಡು ಮಾಡುತ್ತಾನೆ. ಇವರು ಪಾಳೆಯಗಾರರಿಗೆ ಸಲಹೆ ಸೂಚನೆಗಳನ್ನು ನೀಡಿದ್ದಲ್ಲದೇ ವಿವಾದಗಳನ್ನೂ ಬಗೆಹರಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಹಿರೇಮದಕರಿ ನಾಯಕನ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಬಿಳಿಚೋಡು ಜೋಯಿಸರ ಸಂತತಿಗೆ ಸೇರಿದ ವಿರೂಪಾಕ್ಷ ಜೋಯಿಸರ ಸ್ವಾಸ್ಥಿಗ್ರಾಮಗಳ ಹಕ್ಕಿನ ವ್ಯಾಜ್ಯ ಸಂಭವಿಸಿದಾಗ ಅದೇ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ಚಿತ್ರದುರ್ಗಕ್ಕೆ ಆಗಮಿಸಿದ್ದ ಶ್ರೀ ಮನ್ಯಸಿಂಹ ಭಾರತೀಸ್ವಾಮಿಗಳು 1724 ರಲ್ಲಿ ಧರ್ಮಗುರುಗಳು ನ್ಯಾಯಾದೀಶರ ಪಾತ್ರವಹಿಸಿ ಬ್ರಾಹ್ಮಣರ ಸಮ್ಮುಖದಲ್ಲಿ ನ್ಯಾಯ ದಾನ ನೀಡಿದರೆಂದು ತಿಳಿಯುತ್ತದೆ.

ಮದ್ಧಮಠ

ಚಿತ್ರದುರ್ಗ ಪಾಳೆಯಗಾರರು ಶ್ರೀವೈಷ್ಣವ ಮತ್ತು ಶೈವ ಮಠಗಳಿಗೆ ಪ್ರಾಶಸ್ತ್ಯ ನೀಡಿದಂತೆ ಮಾಧ್ವ ಮಠಕ್ಕೂ ಆಕರ್ಷಿತರಾಗಿ ಅವರ ಕೃಪೆಗೆ ಒಳಗಾದವರು. ಭರಮಣ್ಣ ನಾಯಕನ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ರಾಘವೇಂದ್ರ ಸ್ವಾಮಿಗಳ ನಂತರ 3ನೇ ಪೀಠಾಧಿಕಾರಿಗಳಾಗಿದ್ದ ಸುಮತೀಂದ್ರ ಸ್ವಾಮಿಗಳು ಕ್ರಿ.ಶ. 1700 ಮತ್ತು 1711 ರಲ್ಲಿ ಚಿತ್ರದುರ್ಗಕ್ಕೆ ಆಗಮಿಸಿದಾಗ ಭರಮಣ್ಣ ನಾಯಕನು ಬಿದರ ಕೆರೆ ಹೋಬಳಿಯಲ್ಲಿರುವ ದೇವಲವನಹಳ್ಳಿಯನ್ನು ರಘುಪತಿ ದೇವರ ಪೂಜೆಯ ಸಲುವಾಗಿ ದಾನ ನೀಡಿದರು.

ಶ್ರೀ ಜಗದ್ಗುರು ಮುರುಘಮಠ

ಚಿತ್ರದುರ್ಗದ ಧಾರ್ಮಿಕ ಇತಿಹಾಸದಲ್ಲಿ ಶ್ರೀ ಜಗದ್ಗುರು ಮುರುಘಮಠ ಹಿರಿಯ ಮಠವಾಗಿದೆ. ಚಿತ್ರದುರ್ಗ ಪಾಳೆಯಗಾರರಿಗೂ ಮತ್ತು ಮುರುಘಮಠಕ್ಕೂ ಬಿಡಿಸಲಾರದ ನಂಟಿದೆ. ಗುರುಮನೆಯಿಂದ ಅರಮನೆಗೆ ಶತಮಾನಗಳಿಂದ ಅನ್ಯೂನ್ಯವಾದ ಸಂಬಂಧ ಹೊಂದಿದೆ. ಶ್ರೀ ಶಾಂತವೀರ ಮುರುಘ ರಾಜೇಂದ್ರ ಸ್ವಾಮಿಗಳು ಪಾಳೆಯಗಾರರ ರಾಜರ ಗುರುಗಳಾಗಿದ್ದರು, ಚಿತ್ರದುರ್ಗ ಪರಿಸರದಲ್ಲಿ ಮುರುಘ ರಾಜೇಂದ್ರರು ಬರುವ ಮೊದಲೇ ಕೆಲವು ಜಂಗಮರು ನೆಲೆಸಿದ್ದು, ಪಾಳೆಯಗಾರರು ಮತ್ತು ಆತನ ಪರಿವಾರವನ್ನು ವೀರಶೈವ ಮಠಕ್ಕೆ ಪ್ರಭಾವಕ್ಕೊಳಗಾಗುವಂತೆ ಮಾಡಿದರು ಚಿಕ್ಕಣ್ಣನಾಯಕ ಚರಿತ್ರೆಯಿಂದ ತಿಳಿಯುತ್ತದೆ.

ಶ್ರೀಮುರಿಗೆ ಶಾಂತವೀರ ಸ್ವಾಮಿಗಳು ಧರಿಸಿದ್ದ ವಸ್ತುಗಳು ಮುರಿಗೆಯಾಗಿದ್ದರಿಂದ ಮತ್ತು ಶ್ರೀಗಳ ಕೈಯಲ್ಲಿ ಮುರಿಗೆಯ ಮುದ್ರದವಿದ್ದರಿಂದ ಷಣ್ಮುಖ ಲಾಂಛನವಾಗಿದ್ದರಿಂದ ಮುರುಗೇಶ, ಮುರುಗ, ಮುರಿಗೆ ಮಠವೆಂಬ ನಾಮ ಮಠಕ್ಕೆ ಬಂದಿತು. ರಾಜೇಂದ್ರ ಎನ್ನುವ ಅಭಿದಾನ ಶ್ರೀ ಸ್ವಾಮಿಗಳಿಗೆ ಮತ್ತು ಮಠಕ್ಕೆ ಅಂಟಿಕೊಂಡ ಉಳಿಯಿತು. ಮುರುಘಾ ಮಠದ ಸ್ಥಾಪಕರಾದ ಇಮ್ಮಡಿ

ಶ್ರೀಶಾಂತವೀರ ಮುರುಘ ರಾಜೇಂದ್ರ ಸ್ವಾಮಿಗಳು ಹುಟ್ಟಿ ಬೆಳೆದದ್ದು ಅಪ್ಪನಹಳ್ಳಿ, ಬಿಜ್ಜಾವರ, ಮಧುಗಿರಿ ಇತ್ಯಾದಿ ತಂದೆ ಚಿನ್ನವೀರದೇವ, ತಾಯಿ ಗಿರಿಜಾಂಬಿಕೆ, ಶಾಂತವೀರ ಸ್ವಾಮಿಗಳು ಶ್ರೀಕಟ್ಟಿಗೆಹಳ್ಳಿ ಸಿದ್ದಲಿಂಗ ಯತಿಗಳ ಶಿಷ್ಯರಾಗಿ ತಪೋ ಸಾಧನೆ ಮಾಡಿ ಕ್ರಿ.ಶ. 1640 ರಲ್ಲಿ ಹಿರಿಯ ಶ್ರೀಯವರಿಂದ ದೀಕ್ಷೆ ಪಡೆದು ದೇಶ ಸಂಚಾರ ಮಾಡಿದರು. ಚಿತ್ರದುರ್ಗ ಸಂಸ್ಥಾನದಲ್ಲಿ ರಾಜಕೀಯ ಅಸ್ಥಿರತೆ ಉಂಟಾದಾಗ ಭರಮಣ್ಣ ನಾಯಕನಿಗೆ ಶಾಂತವೀರ ಸ್ವಾಮಿಗಳು ರಾಜನಾಗೆಂದು ಹರಸಿದರು. ಅವರ ಪ್ರಸಾದದಿಂದ ಭರಮಣ್ಣ ನಾಯಕ ಕ್ರಿ.ಶ. 1611 ರಲ್ಲಿ ದೊರೆಯಾದನು. 90 ವರ್ಷ ವಯೋವೃದ್ಧರಾದ ಶಾಂತವೀರ ಸ್ವಾಮಿಗಳನ್ನು ತಮ್ಮ ಆಸ್ಥಾನಕ್ಕೆ ಬರಮಾಡಿಕೊಂಡು 37 ಬಿರುದುಗಳನ್ನು ಕೊಟ್ಟು ತನ್ನ ರಾಜಗುರುಗಳನ್ನಾಗಿ ಸ್ವೀಕರಿಸಿದರು. ಬೆಟ್ಟದ ಮೇಲೆ 360 ಅಂಕಗಳ ಕಲ್ಲಿನಿಂದ ಕೂಡಿದ ಮಠವನ್ನು ಕಟ್ಟಿಸಿಕೊಟ್ಟು ತನ್ನ 7 ಜನ ಮಕ್ಕಳಲ್ಲಿ ಗಂಗಣ್ಣ ನಾಯಕನನ್ನು ಮಠದ ಸೇವೆಗಾಗಿ ನೇಮಿಸಿದನು. ಶ್ರೀಗಳು ಶಿವಸಮಾಧಿ ಆಗುವ ಇಚ್ಛೆಯನ್ನು ವ್ಯಕ್ತಪಡಿಸಿದಾಗ ಭರಮಣ್ಣ ನಾಯಕನು ಚೇಳಗುಡ್ಡ ಪರಿಸರದಲ್ಲಿ ಕ್ರಿ.ಶ. 1700 ರಲ್ಲಿ ಶ್ರೀಗಳ ಶಿವಯೋಗ ಶಿವಯಾಗ ಸಮಾಧಿ ಸಲುವಾಗಿ ಬೃಹನ್ನರವನ್ನು ಕಟ್ಟಿಸಿದರು. ಶ್ರೀಗಳು ಶಿಷ್ಯನಾದ ಇಮ್ಮಡಿ ಮಹಾಗುರುಸಿದ್ದ ಪ್ರಭುಗಳಿಗೆ ಉತ್ತರಾಧಿಕಾರಿ ಮಾಡಿ 05-07-1703 ರಲ್ಲಿ ಜೀವಂತ ಸಮಾಧಿಯಾದರು ನಂತರ ಚಿತ್ರದುರ್ಗವನ್ನಾಳಿದ ಹಿರೇ ಮದಕರಿನಾಯಕನಿಂದ ರಾಜಾವೀರ ಮದಕರಿ ನಾಯಕವರೆಗೂ ಈ ಬೃಹನ್ನರದೊಂದಿಗೆ ಬಾಂಧವ್ಯ ಮುಂದುವರೆಯಿತು.

ಹಿರೇಮದಕರಿನಾಯಕನ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ನಾಯಕನಿಗೂ ಮತ್ತು ಬೃಹನ್ನರ ಗುರುಗಳಾದ ಇಮ್ಮಡಿ ಗುರುಪಾದದೇಶಿಕರಿಗೆ ಕೊಗುಂಟಿ ಗ್ರಾಮದ ವೇಶ್ಯೆಯ ಸಲುವಾಗಿ ವಿವಾದ ಬಂದಾಗ ಗುರುಗಳು ಚಿತ್ರದುರ್ಗ ಮಠವನ್ನು ತೊರೆದು

ಗುಣಮಟ್ಟಕ್ಕಿಲ್ಲದ ಶಿವೈಕ್ಯರಾದರು. ಇಮ್ಮಡಿ ರಂಗಪ್ಪ ನಾಯಕ ಮರಣದ ನಂತರ ಆತನ ತಾಯಿ ಓಬವ್ವ ನಾಗತಿ ಒತ್ತಾಯಕ್ಕೆ ಮೂರುಸಾವಿರ ಗುರುಪಾದ ದೇಶಿಕರು ಬೃಹನ್ನೃತ್ಯಕ್ಕೆ ಬಂದರು. ಆದರೆ ಕೊನೆಯ ಮದಕರಿ ನಾಯಕ ಗುರುಗಳೊಂದಿಗೆ ಉತ್ತಮ ಸಂಬಂಧ ಇಟ್ಟುಕೊಳ್ಳಲಿಲ್ಲ. ಏಕೆಂದರೆ ಚಿತ್ರದುರ್ಗ ಪಾಳೆಯಗಾರರ ಶತ್ರುಗಳಾದ ಹರಪ್ಪನಹಳ್ಳಿ ಕೆಳದಿ ಪಾಳೆಯಗಾರರು ಮುರುಘಾಮಠದ ಅಭಿಮಾನಿಗಳಾಗಿದ್ದರಿಂದ ಗುರುಮನೆ-ಅರಮನೆಗೆ ಸ್ವಲ್ಪ ಅಂತರ ಕಂಡುಬಂದರೂ, ಮುರುಘಶ್ರೀಗಳು ಚಿತ್ರದುರ್ಗ ಪಾಳೆಯಗಾರರಿಗೆ ಆಡಳಿತದಲ್ಲಿ ಸಲಹೆ ಸೂಚನೆ ನೀಡುವ ಧರ್ಮ ರಕ್ಷಕರಾಗಿದ್ದರು. ಮೂಲ ಮುರುಘ ಶಾಂತವೀರ ಸ್ವಾಮಿಗಳಿಂದ ಸ್ಥಾಪಿತವಾಗಿ ಇಂದಿನ ಶ್ರೀಶಿವಮೂರ್ತಿ ಮುರುಘರಾಜೇಂದ್ರವರೆಗೆ ಸುಮಾರು 20 ಜನ ಸ್ವಾಮಿಗಳು ಈ ಮಠದ ಪೀಠಾಧಿಪತಿಗಳಾಗಿದ್ದಾರೆ ಇಂದಿಗೂ ಈ ಮನೆತನದ ವಂಶಸ್ಥರು ಮಠದೊಂದಿಗೆ ಉತ್ತಮ ಸಂಬಂಧ ಹೊಂದಿದ್ದಾರೆ.

ಚಿತ್ರದುರ್ಗ ಪಾಳೆಯಗಾರರು ವಿವಿಧ ಧರ್ಮ ಪೀಠಗಳಿಗೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದ ಆಚಾರ್ಯರು, ಗುರುಗಳು, ಜಂಗಮರು ಮೊದಲಾದವರಲ್ಲಿ ಸಮಾನ ಭಕ್ತಿ-ಗೌರವ ದೃಷ್ಟಿಯಿಂದ ನಡೆದುಕೊಂಡಿದ್ದಾರೆ. ಚಿತ್ರದುರ್ಗ ನಗರ ಹಾಗೂ ಜಿಲ್ಲೆಯ ಇತರ ಸ್ಥಳಗಳಲ್ಲಿ ಕಂಡುಬರುವ ಉಜ್ಜಯಿನಿಮಠ, ಐಯ್ಯಣ್ಣಮಠ, ಮುಪ್ಪಿನಮಠ, ನಾಯಕನಹಟ್ಟಿ ತಿಪ್ಪೇರುದ್ರಸ್ವಾಮಿಮಠ, ಮೈಸೂರುಮಠ, ಕಾಟಿಮಠ, ಬೆಳಗಟ್ಟದಕಲ್ಲುಮಠ, ಪರಶುರಾಂಪುರಮಠ ಹೀಗೆ ಹಲವು ಮಠಗಳು ಪಾಳೆಯಗಾರರ ಆಡಳಿತ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಪೋಷಿಸಲ್ಪಟ್ಟಿರುತ್ತವೆ. ಅಂದಿನ ಮಠಗಳು ಇಂದಿಗೂ ಜೀವಂತವಾಗಿದ್ದು, ತ್ರಿವಿಧ ದಾಸೋಹಕ್ಕೆ ಮಹತ್ವ ಕೊಟ್ಟು ಅನೇಕ ಶಾಲಾ-ಕಾಲೇಜುಗಳನ್ನು ಸ್ಥಾಪನೆ ಮಾಡಿ ಸಮಾಜದಲ್ಲಿ ಶಿಕ್ಷಣ, ಆಶ್ರಯ, ಸೌಹಾರ್ದತೆ ಸಂಬಂಧ ಮೂಡಿಸುತ್ತಿವೆ. ಕಾಯಕದ

ಬಗ್ಗೆ ಗೌರವ, ಉದ್ಯೋಗ, ತರಬೇತಿ ಕೇಂದ್ರಗಳ ಸ್ಥಾಪನೆ ಮಾಡಿ ಜನಸಾಮಾನ್ಯರ ಬದುಕಿಗೆ ದಾರಿದೀಪವಾಗಿವೆ.

ಪರಾಮರ್ಶನ ಗ್ರಂಥಗಳು

- ಚಂದ್ರಶೇಖರ ನಾರಾಣಪುರ. (2001). ಕರ್ನಾಟಕ ವೀರಶೈವ ಮಠಗಳು. ಗೀತಾ ಪ್ರಕಾಶನ.
- ಗಂಗಾನಾಯಕ್, ಕೆ.ಎನ್ (ಸಂ.) (2012). ಪಾಳೆಯಗಾರರ ಶಾಸನಗಳು. (ಸಂಪುಟ-1) ಕುವೆಂಪು ಕನ್ನಡ ಅಧ್ಯಯನ ಸಂಸ್ಥೆ, ಮೈಸೂರು ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾನಿಲಯ.
- ಗಿರಿಜಾ, ಟಿ. (1991). ಚಿತ್ರದುರ್ಗ ಜಿಲ್ಲಾ ದರ್ಶನ. ರೇಖಾ ಪ್ರಕಾಶನ.
- ಲಕ್ಷ್ಮಣ ತೆಲಗಾವಿ. (2016). ಚಿತ್ರದುರ್ಗಕ್ಕೆ ಬನ್ನಿ. ವಾಲ್ಮೀಕಿ ಸಾಹಿತ್ಯ ಸಂಪದ.
- ಲಕ್ಷ್ಮಣ ತೆಲಗಾವಿ ಮತ್ತು ಶ್ರೀನಿವಾಸ, ಎಂ.ವಿ (ಸಂ.) (1976). ಹುಲ್ಲೂರು ಶ್ರೀನಿವಾಸ ಜೋಯಿಸರ ಐತಿಹಾಸಿಕ ಲೇಖನಗಳು. ಗ್ರಂಥ ಪ್ರಕಟಣ ಸಮಿತಿ.
- ಪ್ರಸಾದ, ಜಿ.ಎಚ್. (2008). ಕರ್ನಾಟಕ ಪಾಳೆಯಗಾರರ ನ್ಯಾಯಾಡಳಿತ. ವಾಲ್ಮೀಕಿ ಸಾಹಿತ್ಯ ಸಂಪದ.
- ಪುಟ್ಟಣ್ಣ, ಎಂ.ಎಸ್. (1924). ಚಿತ್ರದುರ್ಗ ಪಾಳೆಯಗಾರರು. ದಿ ಪವರ್ ಪ್ರಿಂಟಿಂಗ್ ಪ್ರೆಸ್.
- ರೈಸ್, ಬಿ.ಎಲ್. (1902). ಎಫಿಗ್ರಾಫಿಯಾ ಕರ್ನಾಟಕ (ಸಂಪುಟ-11). ಸೆಂಟ್ರಲ್ ಪ್ರೆಸ್, ಮೈಸೂರು ಗೌರ್ಮೆಂಟ್.
- ಶ್ಯಾಮಲ, ಸಿ.ಆರ್. (2017). ಪೂರ್ವ ಕರ್ನಾಟಕ ಪಾಳೆಯಗಾರರು. ನವಕರ್ನಾಟಕ ಪ್ರಕಾಶನ.
- ಸುರೇಶ, ಬಿ. (2009). ಚಿತ್ರದುರ್ಗ-ದಾವಣಗೆರೆ ಜಿಲ್ಲೆಗಳ ದೇವಾಲಯಗಳು. ಸಂಶೋಧನಾ ಪ್ರಕಾಶನ.